

Vicces gépek és emberek

Virtuális világban élünk – ha élünk

Gondoljunk bele: minőségesebbek lettek a dolgok körülöttünk, amióta a kompjuter átvette a főhelyet?

Azoknál a rádióműsoroknál, amelyek felvételről mennek, egyre másra összekeverednek a hangok, a zenék, egyik sáv hirtelen átvált a másikra. Mintha a kompjuter önkényesen átvinné a szerkesztést és ez annyira szokványossá vált, hogy már elnézést sem kérnek a technikai hibákért. Mintha ez lenne a normális, el kell fogadni és kész.

A tiszta, élvezhető adás igénye a múlté, mintha már nem a felelősségre vonható ember irányítaná a dolgokat, hanem a gép, amely azt tesz, amit akar, következmények nélkül.

Nos, akkor ki az úr a házban?

Elnézem, a szemben lévő kisboltban mit szenvednek az elárúsítónők a bűvös masinával. Múltkor, amikor beléptem a helyiségbe, tízméternyi szalag kigyózott a földön. Azt böngészte az összes személyzet, valami hibát kerestek. De az már velem is megtörtént, hogy +6 üveg sör díszelgett a számlámon, ami szemet szúrt, mivel nem szeretem a sört. Amikor szóvá tettem, felvilágosítottak: nagyon gyakori, hogy az előttünk vásárló számlájáról a huncut gép az utolsó tételt átcsempészi...

Nem azt látom, hogy a boltosok életét megkönnyítette volna a csodamasina.

Nagyon viccesnek tartom, hogy az utcán elszaporodtak azok az emberek, akik úgy tesznek, mintha a fülüket fognák - és hangosan monologizálnak. (Az én időmben, ha valaki magában beszélt, bolondnak nézték.) Egyszer egy ilyen szembe jött velem és azt kiáltozta: „Hahó, hogy vagy, hogy vagy?” Mivel csak ketten voltunk a járdán, válaszoltam neki: „Köszönöm, jól”. Na, ezen meg ő csodálkozott.

Húsvét lévén, összejött a család. Így az anyaországban cseperedő unokákkal is találkozhattam itt, a Délvidéken. Sok mindenféléről beszélgettünk, a bőséges evés-ivás közepette erre is jutott némi idő. Szóba került a legutóbbi balkáni háború is, ami miatt a két fiam kénytelen volt elhagyni az országot, hogy ne kelljen részt venniük az esztelen vérengzésben. Háborúról lévén szó, felcsillant a fiú unokám szeme, láttam,

érdeklí a téma. Mondtam, képzeld el, a fegyveresek betörték a baranyai házakba. A parancs az volt, hogy mindenkit öljenek meg, aki él és mozog.

- Nagy, a fegyvereseket egytől egyig ki kellett volna nyírni! - mondta lelkesen a 9 éves unokám. No, itt megrekedtünk.

Kiderült, hogy a kompjuterjátékok világába transzponálta magát, aminek a valósághoz még csak érintőlegesen sincs semmi köze.

A gyerekek ebben a virtuális világban élnek, hihetetlen mértékben. A valóság nem annyira érdekli őket.

Mi, idősebbek pedig többé-kevésbé TV-függők vagyunk. Van, aki a gagyival fűszerezi mindennapjait, más inkább próbál tartalmasabb műsorokat kipécézni. Nos, a Duna TV kedvelőinek furcsa ajándékot tojt a nyuszi: április 1-jétől más műholdról sugároz az adó. Aki kényes a függetlenségére (magam is ezek közé tartozom) egy földi és egy szatellitantennával vettem közvetítő nélkül, direktbe a műsorokat. Bőséges információt sugárzott a Duna TV, mit kell cselekedni, hogy ne szakadjon meg a kapcsolat. „Akinek szatellitantennája van, csak egy kicsit jobb felé kell állítani a tányért” - mondták. Mint a kihívott mester megmagyarázta: ez nem megy. Mert digitális lett a Duna TV is. Tehát csatlakozni kell a kábelesekhez. Az adapter sem biztonságos az állandó változások miatt.

Tanulság: ha kevesebb problémát akarsz magadnak, csatlakozz a tömeghez! Ki vagy ugyan szolgáltatva mások ízlésének (Hír TV pl. nincs a csomagban), de kevesebb a macera.

Túl nagy ára van a személyi önállóságnak. Megéri? Igen, csak bírni kell szusszal. De sajnos az ember ereje nem végtelen.

Tán még a fiatalok tehetnének valamit, ha lenne, aki megtanítaná őket, hogy az élet értelme maga a küzdelem. Madáchcsal szólva: „Ember küzdj és bízva bízzál!”

A szülők és a tanítók, tanárok képesek erre a feladatra?

A való világ azt mutatja, hogy nemigen. Szinte versengve halmozzák el őket az újabbnál újabb szerkesztőkkel, mert nem akarnak lemaradni: státusszim-

bólum ez. Na meg, az a gyerek, aki naphosszat a gép előtt ül, beleveti magát a virtuális világba – nem kérdez, nem kell vele beszélgetni. A szülőnek, aki az anyagi javak megteremtéséért gürcöl, erre már nincs ideje. Meg nem is igényli. Észre sem veszi, hogy a gyermeke életképtelenné válik. Könnyebb neki „ímélezni” meg „esemesezni”, mint igazi emberi kapcsolatokat teremteni.

Hogy azután a reális, földi életben olyan esetlenek és szerencsétlenek, mint a szárazra vetett hal – az más kérdés.

Bevallom, megpróbáltam magam is kompjuteren írni. Felháborodva tapasztaltam, hogy a gép belepofázik a szövegembe! Aláhuzigálta azokat a színónimákat, amiket nem ismert. Ezzel azután beszüntettem az együttműködést. Egy masinával nem fogok vitatkozni, pláne ha tudom, hogy korlátolt.

Értékrend, morális kapaszkodók nélkül az ember élete kilátástalannak tűnik. Parttalan sodródássá válik.

Úgy gondolom, a helyi önkormányzatok sokat segíthetnek lakosaik eligazításában. Ha van képzett, megfelelő ember, aki irányítja a kultúrpolitikát, a tá-

mogatások révén tudatosíthatják, hogy mi az érték, és mi nem az. Vajon az irodalmi vetélkedők, a népdal és a néptánc kevesebbet érnek, mint a divatos hastánc és más erotikus mozgás a gyermekek körében? Az óvodások kompjuteren játsszanak vagy inkább a hagyományos gyönyörű gyermekjátékokat?

Amikor e sorokat írom, éppen a magyar költészet napja van, meg választások Magyarországon. E kis szubjektív füstölgésemet tehát József Attila soraival zárnám: „Ha már elpusztul a világ, legyen a sírjára virág...”

Közben váratlanul felvidít a magyar TV - megy a választási kabaré! Már 21 óra van, a szavazóhelyeknek 19 órakor kellett volna zárniuk, de néhány ezren még az utcán várokoznak. Áznak-fáznak, étlen-szomjan...

Ez volt a szocialista kormány utolsó (?) megnyilvánulása. És most, a gátlástalan ország- és embernyomorító, hirtelen meggazdagodott politikusok virtuális világa ezzel alighanem végleg a süllyesztőbe került. Talán: „... a magyar név újra szép lesz, méltó, régi nagy híréhez...” Az örökifjú Petőfi ma is időszerű.

Jeges Ernő: Szakállas önarckép, 1924